

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Cholnoky Jenő*

Cím: *A Magyar Földrajzi Társaság*

szomorú sorsa

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.

(Hely)

1942 V. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

91(062)

Hely

Idő

1942

Személy

A Magyar Földrajzi Társaság szomorú sorsa

Irta Dr. Cholnoky Jenő

A Magyar Földrajzi Társaság az idén hetven éves. A tizenegy legrégibb földrajzi társaság egyike s külföldön általánosan elismert tekintélye és érdemei vannak. Jelenleg két folyóiratot is ad ki, ezek nagyon elterjedtek, sőt a tudományos folyóiratnak idegen nyelvű kiadványa is van s ennek segítségével mintegy 200 külföldi földrajzi társasággal és kiadvánnyal áll csereviszonyban, tehát olyan felbecsülhetetlen értékű szakkönyvtára van, amelyre büszkék lehetünk. A társaság adja ki a Földrajzi Zsebkönyvet is, ez is elkel minden évben 10—12.000 példányban. A Társaság kiadásában megjelenő Földrajzi Könyvtár immár 70 kötetre terjed s a magyar értelmiségnek legkedvesebb olvasmányai közé tartozik.

A Társaság működésének legnagyobb eredménye talán a Balaton tudományos tanulmányozása s az eredményeknek az a nagyszerű összefoglalása, amelyet „A Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei” cím alatt tett közzé. Ez a világhírű, nagy mű nagy oktav alakban mintegy 22 kötetre terjed s ha a köteteket egymás mellé állítjuk, 52 centiméter hosszú sort

foglalnak el. Ugyanilyen terjedelmes a német nyelvű kiadás is, tehát az egész mű elhelyezésére több mint egy méter hosszú polc szükséges. Erről a nagy monografiáról a berlini földrajzi társaság folyóirata nyomatékosan elismeri, hogy ehhez hasonlítható nincs több a világirodalomban. Fényes kiállítása, gyönyörű táblái és térképei valóban a világirodalom legelső tudományos munkái közé emelik.

A Földrajzi Társaság eddig a székesfőváros szíveségéből a régi képviselőház Sándor-utcai épületének udvari oldalán kapott két helyiséget és egy sötét raktárhelyiséget. Megvoltunk benne valahogyan.

A székesfőváros azonban a régi képviselőház egész épületét az olasz nemzetnek ajándékozta s oda az olasz kulturintézet fog beköltözni, mulaszthatatlan átépítések után. Így tehát a Magyar Földrajzi Társaság hajléktalanná vált. Boldogult gróf Teleki Pál, a Társaság nagy patrónusa, élete utolsó éveiben, előre látva az eseményeket, megindította az eljárást, hogy a társaságnak állandó otthont szerezzen. Folytak is az alkudozások egy lakatlanul maradt Andrásy-uti villa megvásárlása iránt, de

a vásárlás végül elmaradt. Mielőtt Teleki végleg intézkedhetett volna, bekövetkezett a tragédia. Most aztán itt állunk hajléktalanul. Május elseje után ki kellene üríteni a társaság helyiségét. A 20.000 kötetes könyvtárat, a magyar nemzet egyik igen nagyértékű kulturális kincsét majd kirakjuk a Múzeum-kert fái alá s ott fogja felütni iróasztalát a titkárság is. Mit csináljunk mást? Azt a sértő ajánlatot nem írom le, amit az egyik városi tisztviselő tett a Társaságnak, mert ezt művelt európai országban nem lehet komolyan venni.

Boldogult gróf Teleki Pál nagyon szerette a Társaságot s majdnem két évtizeden át főtitkára volt. Ezt az „állását” megtartotta akkor is, amikor első ízben miniszterelnök volt. Egy alkalommal nekem, mint elnöknek a Kormányzó Urhoz kellett mennem a Társaság kérésével, hogy a Társaságnak testált hagyaték (birtok) átvételét engedélyezze. Teleki velem jött, mint mellékesen miniszterelnök s amikor a Kormányzó Urnak fel akartam olvasni a kérelmet, kikapta a kezemből azazal, hogy az a főtitkár dolga. Mert ő földrajztudós volt első sorban s ez maradt utolsó lehetéig is.

A Társaság saját anyagi erejével képtelen magának állandó otthont szerezni. Ez sehol sem történt Európában. Mindenütt az állam tette urrá a földrajzi társaságokat. A földrajz művelői legnagyobb részét szegény középiskolai tanárok, in-

tézetek tisztviselői stb. Ezek bizony nem tudnak százezreket összezsádni, hogy kastélyt vásároljanak.

Pedig a körülöttünk levő kis nemzetek mindegyikének van állandóan és jól elhelyezett földrajzi társasága! Belgrádban, Bukarestben, Szófiában is jól el vannak helyezve, nem kell szegyenkezniük külföldi tudósok előtt. De milyen irigykedve néztük Rómában az olasz földrajzi társaság gyönyörű kis kastélyát, szép kis botanikus kert közepén. Nekünk is megvan az anyagunk földrajzi múzeum berendezésére, csak helyiség kellene hozzá! Ott az idegen látogatók előtt be tudnánk mutatni hazánk földrajzi érdekességeit, nevezetességeit s a magyar tudományos munka számtalan dokumentumát, például a magyar fölfedező utazókra vonatkozó dolgokat, térképeket, fényképeket, kiadványokat, emléktárgyakat. Milyen érdekes volna mindazt megmutatni, ami Juliánus barátal, Körösi Csoma Sándorral, Magyar Lászlóval, Teleki Samuval, Széchenyi Bélával, Lóczy Lajossal, Reguly Antallal stb., stb. összefügg s az eredményeik jelentőségére világot vet!